

Norme za priznavanje semenskih useva krmnih biljaka

Proizvodnja kvalitetne i jeftine stočne hrane uslovljena je obezbeđenjem dovoljnih količina aprobiranog (deklarisanog) semena odgovarajućih sorti uz savremenu agrotehniku.

U proizvodnoj praksi zastupljen je uzgoj različitih biljaka namenjenih za stočnu hranu.

Njihova podela izvršena je na različite načine i to s obzirom na biologiju razvića, dužinu života, način iskorišćavanja, hranidbenu vrednost itd.

1. Višegodišnje krmne leguminoze

smiljkita - *Lotus corniculatus* L.

lucerka - *Medicago sativa* L.

crvena detelina - *Trifolium pratense* L.

bela detelina - *Trifolium repens* L.

2. **Vlataste trave** (dvogodišnje i višegodišnje): *mačji repak* - *Phleum pratense* L. *ježevica* - *Dactylis glomerata* L.

Livadski vijuk – *Festuca pratensis* Huds.

crveni vijuk - *Festuca rubra* L.

visoki vijuk - *Festuca arundinacea* Schreb.

italijanski ljulj - *Lolium italicum* L.

engleski ljulj - *Lolium perenne* L.

3. **Korenasto-krtolaste krmne biljke:** *stočna repa* - *Beta vulgaris* var. *crassa* Slef.

4. **Ostale njivske biljke za proizvodnju stočne hrane:** *grahorice* - *Vicia* sp.

krmni grašak - *Pisum sativum* ssp. *arvense* L.

krmni sirak - *Sorghum vulgare* Pers

Predusev Propisima OECD iza leguminoze vremenski interval 3 godine a trave 2m.

Našim propisima nema vremenskih ograničenja.

Izolacija Usaglašena i najmanja izolacija za stranooplodne (trave, leguminoze, i uljanu repicu) 200m. Kod samooplodnih dovoljna je izolacija 3m

Poljski pregledi OECD –najmanje jedan poljski pregled za trave pred cvetanje; leguminoze u vreme cvetanja, a za ostale vrste u vremenukada su cvetovi sposobni za oplodnju (majka).

Ako se prvi otkos ostavlja za seme (lucerka, deteline, ž. Zvezdan i dr sitnozrne l) obavezan je drugi i treći pregled. Drugi u vreme cvetanja a teći pred žetvu procenjuje poleganje zakorovljenost..)

Kod trava se vrše tri pregleda . Prvi u fazi veg razvoja, drugi u vreme cvetanja a treći pred žetvu

Kod nas kod trava leguminoza i dr vrsta obavezna su najmanje tri poljska pregledaPred u vreme cvetanja i pred žetvu

Sortna čistoća – Za svaku kulturu određen procenat S čistoće: Uljana repica 99,7%-99,9% zavisno od kategorije semena ..OECD-U usevu osnovnog semena nesme biti više od 1 atipične biljke na 30m² a u usevu a probiranog ne više 1 na 10 m²; za lucerku u originalu 2 i I-SR 4 atipične biljke na 100m², a kod trava u originalu 1% primesa drugih sorti

Zakorovljenost : OECD i kod nas semenski usev odbija ukoliko sadrzi prekomeran broj korova

Bolesti i štetočine OECD prisustvo bolesti i štetočina na što nižem nivou; Kod nas za pojedine vrste bolesti i štetočina određeno dozvoljeno prisustvo (maksimum zaraze) kod nekih se prisustvo ne dozvoljava (karantinske)

Norme za priznavanje semenskih useva jednogodišnjih leguminoza (grahorice, sočivo, lupine, stočni grašak, stočni bob i dr.)

Kod proizvodnje semena jednogodišnjih leguminoza obavezna su dva pregleda. Prvi pregled vrši se u vreme cvetanja biljaka kada se utvrđuje lokacija parcele, sortna čistoća, poreklo semena, zakorovljenost, agrotehničke mere koje se primenjuju, ujednačenost i opšte stanje useva, prostorna izolacija i izgled useva.

Drugi pregled se obavlja pred žetvu odnosno ubiranje semena. Ovim pregledom se ocenjuje zakorovljenost, uniformnost, procenat primesa drugih vrsta ili sorti, daju proizvođaču preporuke o merama za obezbeđenje prinosa, procenjuje vreme žetve i očekivani prinos naturalnog semena.

Usev se neće priznati kao semenski ako se utvrdi da je:

- predusev bilo krmno bilje,
- prostorna izolacija manja od propisane za svaku kulturu,
- zakorovljenost veća od ocene 1,
- usev ocenjen kao neujednačen i
- sortna čistoća ne zadovoljava kriterijume za dozvoljeno prisustvo drugih sorti po kategorijama semena.

Dozvoljeno prisustvo drugih sorti po kategorijama semena

Kategorija semena	Najveći dozvoljeni broj biljaka na 100 m ²	
	Prisustvo drugih sorti	Prisustvo drugih sorti u istom tipu
Predosnovno seme	-	-
Osnovno seme	2	-
Sertifikovano seme prve i druge generacije	10	10

Sortna čistoća se utvrđuje na kontrolnoj jedinici čija površina iznosi 100 m². Na površini do 10 ha potrebno je imati pet kontrolnih jedinica.

Za svakih sledećih 10 ha potrebno je dodati po jednu kontrolnu jedinicu. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.

- **Norme za priznavanje semenskih useva višegodišnjih leguminoza (lucerka, deteline, žuti zvezdan i druge)**

Kod proizvodnje semenskih useva višegodišnjih leguminoza vrše se dva pregleda.

- Na novozasnovanim usevima, u istoj godini kada su zasnovana prvim pregledom se utvrđuje lokacija parcele, poreklo semena, sortna čistoća, veličina zasejane parcele, prostorna izolacija, izgled i opšte stanje useva, zakorovljenost i agrotehničke mere koje treba primenjivati.
- Ako se prvi otkos ostavlja za seme obavezni su drugi i treći pregled koji se obavljaju kao prvi i drugi pregled na starijim usevima.
- Prvi pregled na starijim usevima vrši se u vreme cvetanja i njime se utvrđuje čistoća vrste i sorte, zakorovljenost, prostorna izolacija, zdravstveno stanje i ujednačenost useva, procenat primesa drugih vrsta i sorti i opšti izgled useva.
- Drugim pregledom pred košenje useva dopunjuju se podaci o stanju useva, daju se proizvođaču preporuke o merama za obezbeđenje prinosa, procenjuje se procenat poleganja i zakorovljenosti useva, procenjuje vreme žetve vrši procena očekivanog prinosa naturalnog semena.

U usevima za proizvodnju osnovnog semena dozvoljeno je najviše tri žetve za proizvodnju semena, a u usevima za proizvodnju sertifikovanog semena dozvoljeno je najviše pet žetvi za proizvodnju semena.

Usev se neće priznati kao semenski ako se utvrdi da je :

- - prostorna izolacija manja od propisane,
- - usev zasnovan na parceli na kojoj je u poslednje tri godine gajen usev biljaka iz ove grupe,
- - usev ocenjen kao neujednačen,
- - u usevu bilo viline kosice ,
- - zakorovljenost veća od ocene 1,
- -sortna čistoća ne odgovara kriterijumima za određenu kategoriju semena.

Sortna čistoća se utvrđuje na kontrolnoj jedinici čija površina iznosi 100 m². Na površini do 10 ha potrebno je imati pet kontrolnih jedinica. Za svakih sledećih 10 ha potrebno je dodati po jednu nadziranu jedinicu. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.